

2. pinsedag: De lyse nætters teologi

Vi er i de lyse nætters tid, denne korte sommerperiode, hvor solen kommer så lidt under horisonten, mindre end 18 grader, og hvor aftenskumringen derfor glider over i daggryet uden, at det egentlig når at blive helt mørk nat.

Pinse, hvor vi nu fejrer Helligåndens komme, fortæller os, at Gud er med os i livet, hvor vi end går, at lyset aldrig helt forsvinder ud af vores liv og fællesskab med hinanden, at vi pga. Guds kærlighed og nåde lever i de lyse nætters tid.

✠

Evangelisten Johannes har en forkærlighed for at sætte kontraster op: lys-mørke, dom – frelse, Gud - verden, tro – ikke tro. Det er både styrken og svagheden hos Johannes.

Styrken, fordi Johannes så tydelig klargør, hvordan Kristus er lyset i verden, mens mørket er noget, som bor i menneskene. Lyset er kommet til verden, og Gud frelser. Men Guds lys tager vi mennesker imidlertid ikke så let til os, fordi mennesket også er til mørket, ja handler ondt og med Johannes´ ord oftest ligefrem elsker mørket.

Svagheden ved at sætte sådanne stærke kontraster op er imidlertid den, at en sådan retorik nemt frister sin tilhører til at overtage Johannes talemåde og selv tale sort-hvidt:

Intet er nemmere, vil jeg påstå, at udstille det, vi ikke bryder os om i tiden. Prædikanten kan her nemt forledes til at tordne med tungen. Men det er og bliver kun gold kritik, hvis ikke vi har selve hovedanliggendet med fra evangelisten Johannes, nemlig hans forkyndelse af Guds kærlighed. Den kærlighed, som overskrider alle grænser, dvs. den kærlighed, som møder verden og mørket her, med Guds nærvær og lys. Ja, møder selv den ikke-troende med tillid og håb.

Kontrasten mellem Gud og os, Gud og verden, er uendelig og stor, men forkyndelsens kerne er, at Gud, Skaberen, elsker verden og derfor, som vi har hørt det i evangeliet i dag, har sendt sin søn, for at vi ikke skal fortabes, gå til i os selv og forsvinde i mørket.

Gud har ikke sendt sin søn for at dømme verden, men Gud har sendt ham, fordi han ikke kunne lade være, fordi kærlighedens natur er den ikke at søge sit eget. Gud sendte sin søn, sit ord og sin ånd af kærlighed og nåde, for at bringe lys og håb til os mennesker.

Johannes trækker altså ikke bare kontrasterne frem for at pege på forskellen mellem Gud og menneske, lys og mørke, men for at pege på, hvordan Gud nu er tilstede i vores liv, har slået følgeskab med os ved at lade sit ord blive kød og blod.

Gud har med andre ord oplyst verden, ikke at vi nu nødvendigvis er blevet klogere. Men lyset er her, nærværende og tilstede.

De lyse nætter er således ikke blot noget, vi har lige nu, i denne tid på året, Gud kaster lys ind over alle vores dage og nætter. Som Jesus siger det om sig selv senere i Johannesevangeliet: "Jeg er verdens lys. Den, som følger mig, skal aldrig vandre i mørket, men have livets lys" (Joh 8,12).

Kristentro er således de lyse nætters tro, og det hvad enten dagene er lange eller korte, om vores liv er præget af sol og masser af dagslys eller vi sidder alene med kun et lille vågelys og gruer for mørket.

Kristentro er de lysenætters tro, fordi det er en tro og tillid til, at lysets Gud virkelig lyser den mørke død op og løfter os ud af mørkets skygge.

⌘

I går var det pinsedag, og vi hørte beretningen i Apostlenes Gerninger om, hvordan Guds ånd kom til Jerusalem, til huset, hvor disciplene sad.

Helligånden satte ild til disciplene, dvs. den tændte modet i dem og løsnede deres tunger, så de slet ikke kunne lade være med at tale om det, som lå dem på hjertet, evangeliets budskab.

Og Helligånden kom samtidigt med en vind, som blæste døre og vinduer op, og som gav disciplene det afgørende skub i ryggen, som sendte dem ud først i byen og siden ud i verden; den satte en bevægelse i gang, en vind, en brise, en blæst, en storm, som stadig blæser og sender os ud med Guds bud, et kærligheds budskab, et budskab om livets og kærlighedens styrke, og et bud til os alle om at handle ansvarligt og leve troen.

Guds Ånd, Helligånden, er således den ånd, som tænder livsmod og livsgnist i et menneske og kan medvirke til at skabe et fællesskab, som bunder i andet og mere end os selv og det, som præger tidens ånd. Et fællesskab båret af tro og håb, funderet i Guds kærlighed.

-

Igen er det nemmeste i verden så at sætte en skarp modsætning op mellem det, Guds Ånd, bidrager med, og det, som præger tidsånden.

Der er ganske meget, som gør, at vi i dag kan føle os fremmedgjorte, har vanskeligt ved at overskue verdens gang, og indrømmet, der er også meget, jeg ikke bryder mig om i min egen samtid og det, som præger tidsånden:

Narcissisme og egoisme har formodentlig altid været der, men de bliver også stimuleret, når vi som nu værner os til at tænke meget individualistisk. Der er også meget i den måde, vi styrer og regerer på, som må betragtes med skepsis. Når økonomien ofte er den eneste målestok, reduceres mennesket til kun at være arbejdskraft og en ressource, og f.eks. husdyr bliver let kun betragtet som produktionsenheder indenfor nutidens industrielle landbrug. Jeg kan i og for sig blive ved: grådigheden blandt de rigeste, sådan som vi har set det indenfor finanssektoren. Digitaliseringen som ikke skaber mere nærvær, hvad der egentlig er brug for.

Jeg og sikkert også hver af jer kan i rigelig mål bidrage til fortællingen om, hvad der er galt med tidsånden. Men det er ikke gjort med at vi bare her udstiller verdens dårskab, alt det vi synes er skidt i vores egen tid. Vi kan ikke nøjes med her at tordne mod tidens ånd. Det bliver let hult, fordi det let kan lyde som om, vi ikke regner os selv med til tidsånden. Men vi hører jo selv til den og bærer den frem.

Vi lever her i verden nu og er hver især tvetydige skabninger, som både rummer varme, kulde og lunkenhed, ja som formodentlig alle både gør godt og skidt, handler ansvarlig og uansvarligt.

-

Vi er selv en del af tidsånden, men tidsånden er heldigvis ikke den eneste ånd, der blæser i verden.

Vi kan høre det sagt igen og igen, uanset om vi hører Guds ord sagt til os inde i kirken eller her, hvor vi er samlet i dag til friluftsgudstjeneste: du skal elske Gud, og du skal elske din elskede. Og udgangspunktet for dette bud er, at Gud elsker verden, at han ikke overlader os til os selv i vores egen tidsånd, præget af alt, det som hører til ved det at være et skrøbeligt menneske. Sagt med andre ord, tidsånden står ikke alene her i verden. Helligånden lyser og blæser ind i tidsånden.

Og hvad betyder det så? Kan du ikke være mere konkret, spørger en eller anden måske? Lad mig prøve.

Hvis tidsånden siger: "Du er din egen lykkes smed", så siger Helligånden: "Dit liv er en gave, tag ansvar for det, tak din Gud og elsk din næste".

Og hvis tidsånden siger: "grib dagen", så tilføjer Helligånden: "og tjen din næste og pas på Guds skabning".

Hvis tidsånden siger "noget for noget", så siger Helligånden: "noget for intet; husk har alt til låns".

Og hvis tidsånden er præget af acceleration, fart og tempo, og deraf øget utålmodighed og kort lunte, så er Helligånden, som Guds ånd, båret af kærligheden; kærligheden som er karakteriseret ved, at den er tålmodig og elsker den anden, netop sådan som vedkommende er.

Guds ånd er narcissismens og egoismens modsætning, men den er ikke blot deres modsætning, den har med sin ild og vind, og den kærlighed, den tro og det håb, den bringer frem både magt og kraft til at bløde selv det hårdeste hjerte op og opmuntre selv det mest mismodige sind. Guds ånd overvinder alt, ligesom kærligheden. Så lad os lytte til den, inspireres af den, trøstes og opbygges af Helligånden.

Gud lad din ild fænge i os, og åbn vores øjne, hænder og døre, så dit glædelige budskab må være med os i vores arbejde og liv.

Lad din Helligånd, blæse og lyse, så den er med til at skabe og forme verden i dag og i al fremtid.

I Jesu navn. Amen